

Vredige rust in Lytsewierrum

Een vredige rust kenmerkt op een zomerse namiddag de Buorren van Lutkewierum. Het met steenslag verharde dorpsplein van dit wel bijzonder kleine dorp middenin de weilanden van Hennaarderadeel ligt er verlaten bij. De zon bakt hard op de delen, die niet door de grote bomen van de voormalige pastorie beschaduwde worden. In eerste aanblik lijkt het dorp verlaten. De middeleeuwse kerk, de boerderij van Jaarsma, de al genoemde kolossale pastorie en enkele frisgeschilderde huisjes vormen het stille decor van het plein. Achter de kerk staan nog enkele huizen en daarmee is „Lytsewierrum“ wel zo'n beetje beschreven.

Voor automobilisten houdt de weg op de Buorren op. Ze kunnen er

rechtsomkeert maken om het smalle weggetje terug te rijden naar de weg Bozum-Rien. Fietsers en voetgangers kunnen evenwel verder; door de weilanden naar Rien. Behalve dan een fraaie kerk en een zeer landelijke sfeer heeft Lutkewierum de bezoeker weinig te bieden. Het is echt een woondorp zonder verkeer, zonder winkels, kroegen, kortom zonder „streekfunctie.“ Er staat in het dorp zegge en schrijve één boerderij, de al genoemde „pleats“ van Jaarsma. Verder dus de kerk met kosterwoning en

koster en woonhuizen. Dan is er tenslotte nog de pastorie, waarin op dit ogenblik de stichting Therapeutische Gezinshuizen is gehuisvest. Dat alles of, zo men wil, dit weinige is Lutkewierum.

De inwoners, zo'n veertig mensen in het dorp en 83 als de omliggende boerderijen worden meegeteld, zijn best tevreden zo. Voor hun is Lutkewierum het dorp bij uitstek. Boer Freerk Jaarsma woont er op zijn eerste halve levensjaar na al zijn gehele leven. „It is

hjr in lyts plakje en wy ha ek gjin ferlet fan folle drokte“, stelt hij vast. Zijn vader kocht in 1934 de enige boerderij in het dorp en Jaarsma „buorket no op dit spul“. Hij is van mening, dat het de mensen in het dorp aan niets ontbreekt. „Wy kinne hjir alle wiken fan alles wol krije. De winkelman, de molkboer, de grienteboer en de bakker komme hjir alle wiken in kear as trije. Allinnich, hja ha net safolle klanten mear.“

Niet minder tevreden over „Lytsewierrum“ is mevrouw Alie Zeeman, die samen met echtgenoot Frans sinds drie jaar permanent in het dorp woont. Daaraan vooraf gingen vijftien jaar van weekendpendelen vanuit Amsterdam. Het besluit om de aanvankelijk als tweede woning gekochte Lutkewierumer woonst blijvend te betrekken heeft geen moment van spijt teweeg gebracht, aldus mevrouw Zeeman. „Bij toeval“ streek deze Amsterdamse familie uit hartje hoofdstad neer in het dorp. „Zo'n kans krijg je nooit weer“, zegt mevrouw Zeeman nu. Haar man houdt wat

schapen en de tuin, die ruim bemeten is, zorgt ook voor voldoende werk en afleiding. „Als we weer eens in Amsterdam zijn ben ik de eerste die roept om terug te gaan naar hier. Amsterdam is toch niet leefbaar meer, dat is toch niks meer?“

Het dorp kent nog twee recreatiewoningen, die door twee families in weekeinden gebruikt worden. Hoe klein het dorp ook is, elke zondag wordt er in de fraaie kerk gepreekt. Koster Hoite Hiemstra heeft de zorg voor de kerk. Sedert een half jaar woont hij met zijn gezin in het dorp.

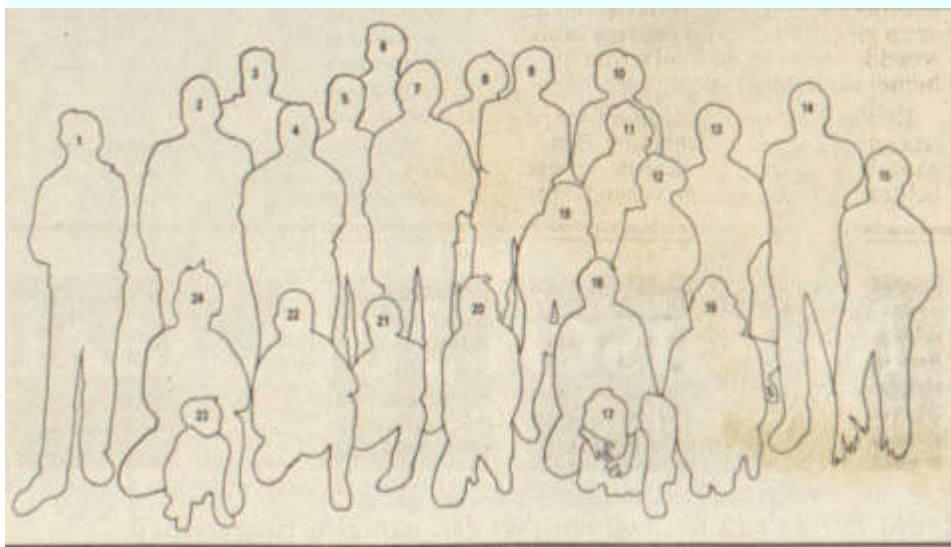
„It foldocht mar best. Der binne in boel minsken, dy't sizze, dat se hjir dea noch net lizze wolle, mar ik wol net mear oars.“ De heer Hiemstra komt van Sneek. „Sneins komme hjir sa'n 35 minsken yn tsjerke. De lju fan Rien komme hjir ek. Faak rinne se troch it lân nei Lytsewierrum.“ Een eigen dominee heeft de hervormde gemeente niet meer. De kerk wordt, aldus de heer Hiemstra, wel geregeld bezocht door liefhebbers van oude kerken, orgels en preekstoelen. „Ik bin altyd beskikber, al hoeh ik der net om thús te bliuwen“, stelt de koster.

Hij heeft bij zijn werk hulp van de heer Hette Wijnia, die al twintig jaar gelden van Rien naar Lutkewierum verhuisde. „Hja hiene ferlet fan ien, dy't it tsjerkhóf dwaan koe. Ik doch dat wurk no noch“, stelt Wijnia, die het vrijwillig verrichte onderhoud met eigen maaimachine verricht om „eigen baas

oer it spul te bliuwen.“ In de kerk komt hij niet: „Ik ha neat op 'e tsjerke tsjin hear en ik wol ek best ris in pear sinten jaan, mar ik hâld it by de bûtenboel.“

Zijn buurman, Jan Rienstra (76) woont al dertig jaar in het dorp. Hij kocht de schoolmeesterswoning en weet nog, dat de leegstaande school achter zijn huis werd afgebroken. „It is hjir in hechte mienskip. Ek de minsken dy't fan bûten komme, lykas de famylje Zeeman en de minsken fan de stichting, dy jouwe har der goed by. It binne krekt Friezen“, zegt Rienstra.

De rondgang door het dorp komt uiteindelijk uit bij de vroegere pastorie, het meest indrukwekkende huis van Lutkewierum. Hierin zetelt, zoals gezegd, de stichting Therapeutische Gezinshuizen, een opvangshuis voor kinderen, die tekort aan aandacht hadden. „Foar dizze bern is it hjir tige feilich en beskêrme“, aldus Peter Plantinga van deze stichting. De grote woning, vroeger eigendom van de stichting Browndale - die in financiële moeilijkheden kwam - zal overigens niet lang meer onderdak aan de stichting bieden. Vanwege de gebrekkige brandveiligheid zal de stichting eruit moeten. Plantinga vermoedt, dat men dichter bij Leeuwarden zal neerstrijken. Het 110 jaar oude huis zal waarschijnlijk verkocht worden. Of er voor zo'n kast van een huis vlot een koper zal komen is maar de vraag. Leegstand en verval zouden jammer zijn in een dorp, waar al zo weinig gebouwen staan.

Op deze foto staat het grootste deel van de inwoners van de Lutkewierumer dorpskom afgebeeld. Hun namen luiden: 1. Hette Wijnia, 2. Freerk Jaarsma, 3. Hoite Hiemstra, 4. Ties Jaarsma, 5. Trijntje Steenbeek, 6. Jaap Jaarsma, 7. Klaasje Steenbeek, 8. Alie Zeeman, 9. Frans Zeeman, 10. Sjoerdje Jaarsma, 11. Gerrie Hiemstra, 12. Lize de Groot, 13. Mariet Smid, 14. Anton Houtsma, 15. Rinze Mennega, 16. Tjallie van Abbema, 17. Bam-Bam, 18. Peter Plantinga, 19. Tasja van der Zee, 20. Gepke Jaarsma, 21. Jan Paul Venselaar, 22. Eugène van Hoof, 23. Michael Hiemstra, 24. Wodan. Ongeveer tien inwoners van het dorp waren niet in de gelegenheid om voor de fotograaf te poseren. Verder staan de mensen, die onder het gehoor van het dorp vallen, maar niet in deze kleine kern wonen, niet op de foto.